

Jeg har maastee en ganske anden Anskuelse om Folkeoplysning end flere af de ærede Herrer, som her ere tilstede, idet jeg nemlig har den Mening, at den kan fremkomme ved, at man søger at vække Sands derfor rundt omkring i Landet og at vække alle de gode Kræfter, som ere tilstede, for at de kunne arbejde i samme Retning. Jeg antager, at dette vil opnaaes bedst ved at løse de Vaand, som nu hvile paa Underviisningsfriheden, og at indskrænke Tilsynet til det mindst Mulige.

Efter disse Bemærkninger skal jeg tillade mig at gaae over til det Forslag, som nu foreligger. Det vil være let for enhver af de Herrer at bemærke, at Hovedpunktet i Forslaget er § 2, som gaaer ud paa, at der skal oprettes en almindelig Examenscommission, som skal examinere ikke alene de Elever, der paa Statens Regning oplæres paa Seminarierne, men ogsaa alle de Øvrige, der aspirere til at blive Skolelærere. Examen er for Tiden det eneste Middel, vi have, til at prøve den vordende Skolelærer, til at staffe os Garanti for, at de, der skulle ansættes som Skolelærere, ogsaa have den fornødne Dannelselse og de øvrige Egenskaber, som kunne forlanges, thi Attester fra enkelte Mænd, der enten ere ansatte ved Seminarierne eller paa anden Maade ere Lærere, pleier man ikke at tillægge nogen synderlig Vægt. Mit Hovedformaal er at stille alle dem lige, der ønske at blive ansatte som Almueskolelærere, blandt Andet ogsaa med Hensyn til den Examen, de skulle underkaste sig; men det er min Overbeviisning, at de forskjellige Aspiranter ikke nu ere stillede lige i denne Henseende, og Ingen har hidtil vovet at paa-
staae, at de ere det. Derimod har man sagt, at Forskjellen er en reen Ubethdelighed; men jeg skal ganske kort vise, hvorpaa jeg grunder den Mening, at der er en stor Forskjel i saa Henseende imellem dem, der dimitteres fra Seminarierne og dem, der blive oplærte paa anden Maade. Det vil være almindelig bekendt for de Herrer, som have havt Leilighed til at følge denne Sag, at Examen paa Statssemi-

narierne tages i to Afdelinger, saaledes at der er et Aar imellem hver Afdeling, og det behøver formeentlig ikke noget Beviis, at det er en overordentlig stor Vettelse, naar de Prøver, der skulle aflægges, kunne aflægges i to Afdelinger med et Aars Mellemrum, idet det er langt lettere at gjøre Rede for nogle faa Fag, hvorover man kan kaste sig, istedetfor at skulle studere alle Fag paa eengang, men af dem, der skulle hjælpe sig selv, forlanger man, at de skulle aflægge Regnskab for alle Fag paa eengang, og denne Ulighed er af stor Betydning. En anden Ulighed er den, at Examen paa Statsseminarierne holdes af de samme Lærere, som undervise, hvilket vel er sagt lidt her i Salen, men jeg kommer dog til at tage det med. Man har søgt at bortforklare dette, idet man har udtalt, at denne Forskjel ikke er saa stor, da det muligviis kan være, at disse Lærere ere strenge. Ja, naar man tager Muligheder med, kan man sige en Slump saadanne Ting, men det synes mig dog at være temmeligt indlysende, at der maa eksistere et nøiere Bekjendtskab imellem Læreren og de Elever, han har undervist, end imellem Eleverne og Andre, der skulle examinere ubekjendte Personer. Det maatte vistnok være nogle daarlige Lærere, der ikke kjendte alle deres Elever og omtrent vist, hvad enhver af dem kunde præstere, der ikke kjendte deres svage saavel som deres stærke Punkter og derefter kunde indrette deres Examination. Naar Lærerne have fulgt Eleverne i tre Aar og derhos ere aldeles eneraadende — thi at man sender en Censor til at overvære Examen, tillægger jeg ikke stor Betydning — skulde det være underligt, om de ikke skulde kunne udtalte et Svar af dem og faae dem til at gaae igjennem. Jeg siger ikke, at de, der ere ansatte ved Seminarierne, bedrage, men jeg siger, at der absolut eksisterer et andet Forhold mellem dem og Eleverne, og at Examen maa blive lettere, naar den tages ved Seminariet, end naar den tages ved Examenscommissionen. Der er sagt, at Lærerne og Eleverne ved Seminarierne ganske vist kjende hinanden, men at paa den